

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ОСОБИ НА ЗВЕРНЕННЯ

Ткач І. О.

*студентка факультету менеджменту та права
Вінницький національний аграрний університет*

Копитко Н. В.

*студентка факультету менеджменту та права
Вінницький національний аграрний університет
Науковий керівник: **Опольська Н. М.***

*доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права
Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна*

Основний закон України статтею 40 закріплює право направляти індивідуальні і колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк [1].

Право на звернення є важливим конституційно-правовим засобом захисту та однією з гарантій дотримання прав і свобод громадян. Адже, звернення громадян є однією з форм участі населення в державному управлінні, у вирішенні державних і суспільних справ, можливістю активного впливу громадянина на діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування.

Звернення громадян є також ефективним способом відновлення порушеного права громадянина через подання до органів державної влади скарг, заяв і клопотань.

Варто зазначити, що розвиток інституту звернення громадян сприяє формуванню правосвідомості громадян, що є запорукою становлення громадянського суспільства.

Отож, право на звернення відіграє значну роль в демократизації політичного та суспільного ладу, забезпечує зв'язок між державою та громадянами, а також виконує важливі функції в управлінні державними справами.

Згідно із Законом України «Про звернення громадян», під зверненнями громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) скарги [2].

Основним обов'язком органів уповноважених розглядати звернення громадян є не лише об'єктивний, всебічний та вчасний розгляд, а також забезпечення поновлення порушених прав, реальне виконання прийнятих у зв'язку із заявою чи скаргою рішень, повідомлення

громадянина про результати перевірки заяви, безпосередня перевірка стану розгляду звернень громадян та інші обов'язки, що встановлені статтею 19 Закону України «Про звернення громадян» [2].

Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження. Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, то встає необхідний термін для його розгляду [2].

Досить важливим заходом реалізації конституційного права громадян на звернення є особистий прийом громадян.

Прийом громадян проводиться в усіх державних органах та установах, а також за місцем роботи та проживання населення. Особистий прийом здійснюється за участі керівників та інших посадових осіб органів та установ, які мають на це повноваження [4].

Держава зацікавлена у дієвості інституту звернення громадян і демократизації існуючого суспільного ладу. Усі вище зазначені види звернень громадян відносять до позасудового або адміністративного порядку звернення. Однак, такі форми не є вичерпним переліком заходів, які можна застосовувати для захисту своїх прав і законних інтересів [3].

В обласних державних адміністраціях створено комісії з питань розгляду звернень громадян. Крім того, існує графік проведення «днів контролю» результатів виконання звернень громадян. Досить популярними є «гарячі лінії», які дозволяють безпосередньо дізнатися інформацію та відповіді на ті чи інші питання [6].

Існують випадки, коли орган державної влади більш усього зацікавлений у захисті інтересів системи а не прав і свобод громадян, а саме відбувається «захист честі мундира». У цьому відношенні безперечним є переваги розгляду скарги в судовому порядку, оскільки судовий порядок розгляду скарг в Україні позбавлений багатьох недоліків адміністративного провадження [7].

Наступним негативним чинником, що впливає на функціонування інституту звернень громадян є бюрократизм та корумпованість державних органів та установ. Адже, як відомо, для того, щоб досягти практичного розв'язання проблеми, необхідно «пройти» не один кабінет і заповнити не один «папірець». На сьогоднішній день, задля вирішення такого питання поширюється така форма звернень громадян як електронні звернення. Такий засіб вирішення запиту громадян є більш неупереджений та сприяє об'єктивному розгляду справи [8].

Інститут звернень громадян є своєрідною формою участі громадян у соціально-економічних, політичних процесах, які в свою чергу є складовою публічної влади. Звернення громадян забезпечують взаємодію суспільства й держави, а також сприяють ефективному

вирішенню проблем, які виникають в процесі реалізації прав та законних інтересів. Позитивний рівень ефективності функціонування даного механізму впливає на становлення правової держави, а також свідчить про демократизм у всіх сферах суспільного життя [7].

Аналізуючи види та форми звернень громадян, а також процес їх розгляду та вирішення, можна дійти висновку, що держава зацікавлена у дієвості механізму реагування на звернення, про що свідчать положення законодавства.

Література:

1. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 17: Кримінальне право редкол. : В.Я. Тацій (голова), В. І. Борисов (заст. голови) та ін. ; НАПрН України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2017. 1064 с.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з додат. і допов.) уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

3. Словник української мови : в 11 т. АН УРСР. Інститут мовознавства ; за ред. І. К. Білодіда. Т. 3. Київ : Наук. думка, 1972. 744 с.

4. Даньшин И. Н. Профессиональная преступность. Збірник наукових праць Харківського Центру вивчення організованої злочинності. Вип. 1. Харків : Харк. Центр вивчення організованої злочинності, 2000.

5. Новіков В.Д., Мицак Б.Н. До питання захисту прав та законних інтересів громадян [Електронний ресурс] В.Д. Новіков, Б.Н. Мицак Наукові записки Львівського університету бізнесу та права: зб. наук. пр. Львів. бізнесу та права. Львів, 2011. URL: <http://rbis-nbu.gov.ua>. (дата звернення :09.10.2021)

6. Про звернення громадян : Закон України від 2 лют. 1996 р. № 393.96-ВР. URL : www.zakon.rada.gov.ua (дата звернення :10.10.2021)

7. Про інформацію : Закон України від 02 жовт. 1992 р. № 2657-ХІІ.URL : www.zakon.rada.gov.ua(дата звернення: 11.10.2021)